

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๑๘/๒๕๖๑

เรื่องพิจารณาที่ ค. ๓/๒๕๖๑

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๑

เรื่อง พรรคเพื่อไทย (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ว่า คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ประกอบมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ วรรคหนึ่งหรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า พรรคเพื่อไทย (ผู้ร้อง) เป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และถือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔๐ ที่บัญญัติให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังคงดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๔ ออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๗/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง โดยมีผลเป็นการยกเลิกและแก้ไขเปลี่ยนแปลง บทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ในสาระสำคัญหลายประการ อันเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ร้องด้วยเหตุผลดังนี้

๑. คำสั่งดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ประกอบมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยการออกคำสั่งต้องเป็นกรณีที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเห็นเป็นการจำเป็น เพื่อการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ เพื่อการส่งเสริมความสามัคคี และความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ หรือเพื่อป้องกัน ระงับ หรือปราบปรามการกระทำ อันเป็นการบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อย หรือความมั่นคงของชาติ ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกราชอาณาจักร ซึ่งเหตุผลและสาระสำคัญ ที่มีการแก้ไขโดยคำสั่งดังกล่าวไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จึงถือไม่ได้ว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุดและชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

๒. คำสั่งดังกล่าวได้ละเมิดสิทธิ เสรีภาพ ของพรรคการเมืองผู้ร้อง เนื่องจาก สาระสำคัญของคำสั่งดังกล่าวเป็นเรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๑ และมาตรา ๑๓๒ ได้บัญญัติไว้ให้เป็นหน้าที่ของรัฐสภา การที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติใช้อำนาจ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๔ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เท่ากับเป็นการใช้อำนาจ นิติบัญญัติของรัฐสภา จึงเป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ การที่บุคคลใดเป็นสมาชิก พรรคการเมืองนั้น ถือเป็นสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕

การที่คำสั่งดังกล่าวกำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองมีหนังสือยืนยันการเป็นสมาชิกพรรคพร้อมแสดงหลักฐานการมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย และชำระค่าบำรุงพรรคภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ เป็นต้นไป มิเช่นนั้นถือว่าพ้นจากสมาชิกพรรคการเมืองนั้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ร้องทำให้พรรคไม่มีสมาชิกเหลืออยู่ต่อไป อันถือเป็นการละเมิดสิทธิทางการเมืองของผู้ร้อง สำหรับกรณีคำสั่งดังกล่าวที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔๑ (๔) และ (๕) ที่กำหนดให้มีการจัดประชุมใหญ่ภายใน ๕๐ วัน นับแต่วันที่มีการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๓/๒๕๕๗ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘ ถือเป็นการออกกฎหมายที่ขาดความชัดเจนแน่นอน เป็นไปตามอำเภอใจ จึงขัดต่อหลักการทั่วไปในการตรากฎหมายและขัดต่อหลักนิติธรรม ทั้งเป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ เนื่องจากผลของคำสั่งดังกล่าวทำให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ไม่สามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองได้ นอกจากนี้การที่กำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นต่อไป มีหน้าที่จะต้องหาหลักฐานแสดงการมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ยังขัดต่อหลักความพอสมควรแก่เหตุและขัดต่อหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง เนื่องจากมิได้ระบุเหตุผลและความจำเป็นของการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลไว้แต่อย่างใด อีกทั้งยังมีผลให้เป็นการยกเลิกสาขาพรรคการเมืองของผู้ร้อง เมื่อผู้ร้องไม่มีสาขาพรรค จึงไม่อาจดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้และทำให้ผู้ร้องมีภาระที่จะต้องจัดตั้งสาขาพรรคขึ้นใหม่ การออกคำสั่งดังกล่าวจึงถือเป็นการละเมิดสิทธิทางการเมืองของผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕

ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของผู้ร้อง

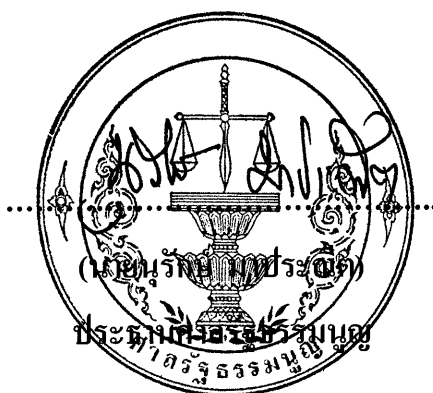
- ๔ -

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้อง กล่าวอ้างว่าคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เป็นการออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องนั้น เห็นว่า คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับดังกล่าว มีสถานะการบังคับใช้เป็นกฎหมาย จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สิทธิ ในการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้ เป็นการเฉพาะแล้วโดยการใช้สิทธิทางศาลตามมาตรา ๒๑๒ และการใช้สิทธิทางผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามมาตรา ๒๑๑ (๑) ผู้ร้องจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวโดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และเมื่อมีคำสั่ง ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว คำขออื่นย่อมเป็นอันตกไป

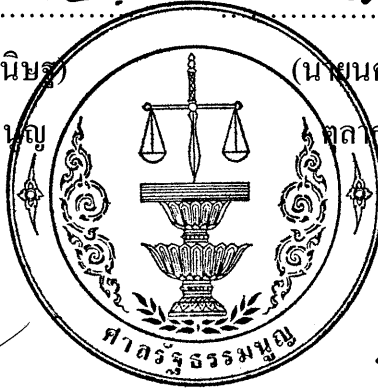
(คำสั่งที่ ๑๘/๒๕๖๑)

(นายจรูญ ภัคศิษานกุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัย ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปิยญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ